

**FNs VERDENSMÅL
I SYDDJURS KOMMUNE
2019 - 2020**

Syddjurs
KOMMUNE

INDHOLD

- 1 INDLEDNING
- 2 VERDENS VIGTIGSTE PLAN ER OGSÅ VORES PLAN
- 3 BÆREDYGTIGHEDSUDVALGET OG FREMTIDENS INDSATS
- 4 INDSATSEN I 2019-2020
- 4.1 DEN FÆLLES INDSATS: VI GØR DET – SAMMEN
- 4.2 VERDENSMÅL I KOMMUNENS ORGANISATION
- 4.3 VERDENSMÅL I STRATEGIER OG PLANER
- 5 ORGANISERING AF ARBEJDET
- 6 PERSPEKTIVER FOR DE NÆSTE ÅR

APPENDIX: EKSEMPLER

- AD 4.1 DEN FÆLLES INDSATS: VI GØR DET – SAMMEN
- AD 4.2 VERDENSMÅL I KOMMUNENS ORGANISATION
- AD 4.3 VERDENSMÅL I STRATEGIER OG PLANER

1

INDLEDNING

Syddjurs
KOMMUNE

INDLEDNING

”BYRÅDET VIL TAGE DEL I ANSVARET FOR AT OPNÅ FNs 17 VERDENSMÅL ... KOMMUNEN VIL VÆRE FOREGANGSKOMMUNE, HVAD ANGÅR BÆREDYGTIGHED OG VIL GÅ FORAN I ALLE INITIATIVER, SOM TAGES.”

Vision og udviklingsstrategi 2018-2030

I 2018 vedtog Byrådet i Syddjurs at prioritere FNs verdensmål, at bidrage aktivt til at nå målene og at gå foran i indsatsen for bæredygtighed. Beslutningen faldt på et tidspunkt, hvor verdensmålene var på indmarch overalt i virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Klimadebatten var i fuld gang, og vi var på vej mod det folketingsvalg, der siden blev kendt som Danmarks første klimavalg.

Syddjurs Kommune har et godt udgangspunkt for at spille en aktiv rolle i udviklingen. Der er et enestående naturgrundlag, aktive, bæredygtige lokalsamfund og mange virksomheder, der har valgt cirkulære forretningsmodeller. Samtidigt er det en landkommune med store afstande, og pendling og turisme giver udfordringer i forhold til trafik og CO2 belastning.

Siden beslutningen i 2018 er der sket meget i Syddjurs. Et §17, stk. 4 udvalg for bæredygtighed har arbejdet et år og udarbejdet et forslag til bæredygtighedsstrategi sammen med en lang række konkrete forslag til bæredygtige tiltag i kommunen. Der er ansat en bæredygtighedskordinator, og der er etableret en udviklingsgruppe på tværs af forvaltningerne. Samtidigt er der sat mange gode initiativer og projekter i gang overalt i kommunen.

Der har selvfølgelig også været forhindringer undervejs. I 2020 ramte Corona epidemien hele verden, ikke kun på sundhed, men også på økonomi, erhvervsudvikling, beskæftigelse, sociale fællesskaber og kultur. Og i samme periode er kommunens økonomiske råderum blevet mindre. Det har derfor været nødvendigt at fokusere på at sikre serviceniveau og sundhedsberedskab.

**”DER AFSÆTTES 1,75 MIO. KR. TIL EN STYRKET
BÆREDYGTIGHEDSINDSATS SOM OPFØLGNING
PÅ BÆREDYGTIGHEDSUDVALGETS ANBEFALINGER”**

Budgetforlig 2021

Men på trods af udfordringerne har byrådet holdt fast i ambitionerne om at bidrage til verdensmålene, og i forbindelse med budgetforliget for 2021 blev det besluttet at afsætte 1,75 mio. kr. årligt til indsatsen. Samtidigt er kommunen er ved at udarbejde en klimahandlingsplan, at prioritere de mange forslag fra bæredygtighedsudvalget og at finde en ny slankere organisering af arbejdet med verdensmål og bæredygtighed.

Denne statusrapport giver et overblik over kommunens arbejde med verdensmålene i 2019-2020 og peger på perspektiver for det fremtidige arbejde. Rapporten er udarbejdet af den interne udviklingsgruppe for bæredygtighed.

2

**VERDENS VIGTIGSTE PLAN
ER OGSÅ VORES PLAN**

Red kimplan

Syddjurs
KOMMUNE

VERDENS VIGTIGSTE PLAN ER OGSÅ VORES PLAN

FNs verdensmål udgør samlet set en vision for, hvordan verden skal se ud i 2030. Målene bliver også kaldt "Verdens vigtigste plan", og et centralt element er, at der skal være plads til et godt liv for alle: "Leave no one behind."

De 17 verdensmål og 169 delmål dækker over en holistisk tilgang til bæredygtighed, og omfatter både miljømæssig, økonomisk og social bæredygtighed. I Danmark ser vi ofte, at målene bliver delt op i tre kategorier: vores planet, vores samfund og vores liv. Men målene hænger sammen på tværs, og det er vigtigt at have for øje, at indsatsen i forhold til et af målene kan have en – positiv eller negativ – effekt på andre mål.

I Syddjurs kommune arbejdes der også med bæredygtighed i den brede forståelse – der sættes lighedstegn mellem bæredygtighed og FNs verdensmål. Og der er fokus på sammenhænge og synergieffekterne på tværs af målene.

I december 2019 vedtog kommunen en grundfortælling for arbejdet med FNs verdensmål, under overskriften "Verdens vigtigste plan er også vores plan".

Her blev der formuleret tre vigtige principper for arbejdet:

VI TAGER UDGANGSPUNKT I KERNEOPGAVERNE

Fordi det er vores vigtigste opgaver. Fordi det er her, vi har ressourcer, kompetencer og myndighed. Og fordi det er her, vi for alvor kan skabe resultater.

VI GØR NOGET EKSTRA

Fordi vi ikke når målene ved at gøre, som vi plejer. Vi vil finde nye måder at løse opgaverne på og accelerere gode indsatser.

VI ARBEJDER PÅ TVÆRS

Fordi verdensmålene hænger sammen, kræver løsninger samarbejde på tværs af fagligheder og i samskabelse med borgere, virksomheder og organisationer.

Et vigtigt element i grundfortællingen er erkendelsen af, at kommunen kan gøre en reel forskel. Primært i forhold til kerneopgaver og forandringer i egen kommune. Men samtidigt er kommunen en del af noget større og kan gøre en forskel ved at formidle gode løsninger til andre kommuner og samarbejdspartnere og ved at lade sig inspirere af deres gode erfaringer. På den måde kan kommunen bidrage til samlet set at få større effekt af indsatsen.

3

BÆREDYGTIGHEDSUDVALGET OG FREMTIDENS INDSATS

Syddjurs
KOMMUNE

BÆREDYGTIGHEDSUDVALGET OG FREMTIDENS INDSATS

I november 2018 besluttede byrådet at nedsætte et §17, stk. 4 udvalg for bæredygtighed. Udvalget bestod af 16 medlemmer, fem byrådsmedlemmer og 11 særligt udvalgte eksperter og nøglepersoner. Det første møde blev holdt i marts 2019, og udvalget afleverede sine anbefalinger til byrådet i april 2020.

Bæredygtighedsudvalgets opgave har været at indkredse, hvordan kommunen kan blive mere bæredygtig og tage medansvar for at nå FN's verdensmål. Det skal ses som et fælles projekt, hvor borgere og foreninger, virksomheder og kommune samarbejder om en fælles indsats. Som svar på udfordringen foreslår udvalget at vedtage en bæredygtighedsstrategi og et borgercharter.

Strategiens bærende vision er:

”Vi vil handle bæredygtigt ved at tage medansvar for at nå FN's verdensmål i 2030. Det skal ske gennem konkret handling, og ved at indtænke målene i alle relevante beslutninger, politikker, strategier og indsatser.”
Der skal opstilles strategiske mål for indsatsen, og der skal følges op via et årligt verdensmålsregnskab.

Vigtige elementer i den foreslåede strategi er, at kommunen vil:

- tilslutte sig regeringens mål om en CO2 reduktion på 70%
- udfase fossile brændstoffer til transport
- være en kommune med ”biodiversitet i alt”
- være en pesticidfri kommune
- støtte omstillingen til cirkulær økonomi
- være foregangskommune for bæredygtigt byggeri
- være en bæredygtig turistdestination
- støtte bæredygtig fødevarerproduktion

Strategien indeholder også forslag om at bringe princippet, ”Vi gør det – sammen”, i spil i forhold til verdensmålene. Det handler om at understøtte bæredygtig udvikling i lokale fællesskaber, bæredygtig dannelse i folkeskoler og daginstitutioner og bæredygtig livsstil blandt borgerne. Kommunen skal gå forrest i indsatsen.

Forslaget til borgercharter hedder ”Syddjurs for bæredygtighed – vi gør det sammen”. Chartret er tænkt som et dialogværktøj, der kan inspirere borgere til at leve mere bæredygtigt. Temaerne er affald, fødevarer, ressourceforbrug, CO2, biodiversitet og lokalt fællesskab. Tanken er at chartret skal kombineres med inspiration og rådgivning - og understøttes med bæredygtige arrangementer og events.

Bæredygtighedsudvalget har taget udgangspunkt i FN's 17 verdensmål og 169 delmål. I arbejdet er der fokuseret på fem centrale temaer: Naturkapital, Vaner og forbrug, Bæredygtig vækst, Bæredygtig bosætning og Fødevareforbrug og -produktion.

For hvert tema er der holdt en temadag og udarbejdet et notat med detaljerede anbefalinger. Undervejs er der inddraget eksperter, borgere og nøglepersoner. Udvalgets foreløbige anbefalinger blev præsenteret og debatteret på et borgermøde i januar 2020, og borger input blev indarbejdet i anbefalingerne.

Siden Bæredygtighedsudvalgets aflevering har både byrådet og de faglige udvalg arbejdet videre med anbefalingerne. Aktuelt drøfter fagudvalgene de mange konkrete forslag til tiltag og projekter. Fagudvalgene afleverer deres vurderinger og prioriteringer til Byrådet. Herefter skal byrådet tage stilling til forslagene om bæredygtighedsstrategi og borgercharter.

4

INDSATSEN I 2019-2020

Syddjurs
KOMMUNE

INDSATSEN I 2019-2020

Ved siden af det politiske arbejde med verdensmålene er der sat mange bæredygtige initiativer i gang i kommunen. Nogle er direkte inspirerede af bæredygtighedsudvalgets arbejde, andre har en længere historie og knytter sig til tidligere beslutninger.

Kommunens kerneopgaver ligger tæt op ad en lang række verdensmål og delmål. Det betyder, at der er gode muligheder for at arbejde bredt med målene. Men det betyder også, at det kan være svært at skelne mellem indsatser, der hører til kommunens "almindelige virke", og indsatser, der reelt bringer os nærmere på FNs verdensmål. I denne rapport har vi forsøgt at give et overblik over de mest relevante initiativer ud fra de tre principper i grundfortællingen: "Vi tager udgangspunkt i kerneopgaverne", "Vi gør noget ekstra" og "Vi arbejder på tværs".

Overordnet set er der tre typer af initiativer:

- Den fælles indsats, hvor kommunen samarbejder med borgere, virksomheder, organisationer og ildsjæle.
- Indsatsen i kommunens egen organisation.
- Strategier og planer, der giver retning og overordnede principper til indsatsen

Kommunen har valgt at arbejde bredt med alle verdensmål, og i denne rapport findes en række eksempler på initiativer og projekter, politikker og strategier, der samlet bidrager til 13 forskellige verdensmål. Men det er samtidigt tydeligt, at to af verdensmålene fylder mere end de andre: 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund og 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

Rapportens eksempler fordelt på verdensmål. Værktøj: SDG Capture, Niras.

DEN FÆLLES INDSATS: VI GØR DET – SAMMEN

Det er i fællesskabet – i samspillet med borgere og foreninger, virksomheder og andre gode kræfter - at kommunen kan få allerstørst effekt af sin indsats. Hvis kommunen som fællesskab kan lykkes med at omstille flere virksomheder til cirkulære forretningsmodeller, at udbrede en mere bæredygtig livsstil blandt borgerne, og at forberede de unge generationer med bæredygtig dannelse og handlekraft – så er vi nået langt.

Den fælles indsats knytter sig direkte til kommunens kerneopgaver, men den opstår ofte på initiativ af andre aktører i kommunen. Vigtige områder, hvor kommunen samarbejder om en fælles, bæredygtig indsats er erhverv og byggeri, folkeskoler og kultur, klima og biodiversitet – og lokal udvikling i landdistrikter, landsbyer og byer.

Se mere om de enkelte initiativer i appendix.

VERDENSMÅL I KOMMUNENS ORGANISATION

Syddjurs Kommune er en stor arbejdsplads med 3.400 ansatte. Kommunen råder over et etageareal på 210.000 m² og ejer godt 1.344 ha jord. Hvert år køber kommunen varer for ca. 120 mio. kr, og kommunens ansatte kører 7,5 mio. km om året i arbejdstiden. Det giver alt sammen en god mulighed for at gøre en forskel ved at mindske klimaaftrykket og øge bæredygtigheden – både i den daglige drift og i fremtidens planer og investeringer.

Kommunen har arbejdet aktivt med energibesparelser og vedvarende energi i mere end ti år. Det har bl.a. ført til 36 procents reduktion af CO₂ aftrykket og en besparelse på 300.000 liter olie pr. år.

Samtidigt har kommunen længe arbejdet med at udnytte de digitale muligheder i bæredygtighedens tjeneste. F.eks. er der sparet en del transport ved at gennemføre digitale møder.

I løbet af perioden 2019-2020 er der etableret ens affaldssortering på alle kommunens institutioner, og der er sat turbo på bæredygtige indkøb, bl.a. gennem medlemskab af "Partnerskab for offentlige, grønne indkøb". Kommunen stiller stadig flere krav til bæredygtighed i udbud i byggeri og renovering, og der er udviklet principper og mål for bæredygtighed i HR. På kommunens udearealer er det besluttet at udfase sprøjtegifte og at bidrage til biodiversitet.

Lige nu er der stort fokus på kørselsprojektet, der både skal nedbringe antallet af kørte km og bidrage til omstillingen til fossilfrie brændstoffer til transport.

Se mere om de enkelte initiativer i appendix.

VERDENSMÅL I STRATEGIER OG PLANER

I løbet af de sidste to år er FNs verdensmål blevet indarbejdet i alle kommunens nye strategier og planer. Det gælder f.eks. affaldsplan, kommuneplan, vandvision og spildevandsplaner. Mad- og måltidspolitikken blev vedtaget i 2018, men indeholder allerede vigtige bidrag til verdensmålene.

Det næste skridt bliver, at byrådet skal tage stilling til bæredygtighedsudvalgets forslag til en bæredygtighedsstrategi og et borgercharter. Samtidigt skal der vedtages en klimahandlingsplan, der skal beskrive mål og indsatsområder i forhold til CO2 reduktion, vedvarende energi og klimasikring.

Endelig er der en ny socialpolitik og en ny handicappolitik på vej. Også her vil verdensmålene blive indarbejdet som naturlige pejlemærker.

Se mere om de enkelte planer og strategier i appendix.

5

ORGANISERING AF ARBEJDET

ORGANISERING AF ARBEJDET

Det overordnede ansvar for kommunens arbejde med FNs verdensmål ligger hos koncernledelsen og direktionen. Den enkelte chef har ansvar for, at der bliver arbejdet med aktivt med verdensmål i hans/hendes område. Chefen sikrer, at målene integreres i arbejdet med kerneopgaverne, at der gøres en ekstra indsats for at bidrage positivt til verdensmålene, og at der samarbejdes på tværs af afdelinger, opgaver og fagligheder. Koncernledelse og direktion har ansvar for at sikre koordination, synergi og prioriteringer på tværs af organisationen.

BÆREDYGTIGHEDSKOORDINATOR

For at understøtte arbejdet blev der fra januar 2019 ansat en bæredygtighedskoordinator, der fik til opgave at "fokuser og kvalificere" kommunens samlede indsats i forhold til FNs verdensmål og bæredygtighed. Vigtige opgaver har været:

- Inspiration, workshops, projektudvikling og sparring for borgere og virksomheder, foreninger og afdelinger
- Etablering af netværk og samarbejder på tværs af afdelinger og organisationer
- Faglig sekretariatsbetjening af Bæredygtighedsudvalget og Udviklingsgruppen for Bæredygtighed
- Udarbejdelse af beslutningsgrundlag til ledelse og byråd

Stillingen som bæredygtighedskoordinator er nedlagt pr. 31. december 2020. Men der er afsat ekstra midler til en bred bæredygtighedsindsats i budgettet for 2021-2024. Og det er besluttet, at "der etableres en nytænkende organisering såvel administrativt som politisk".

UDVIKLINGSGRUPPE FOR BÆREDYGTIGHED

I foråret 2019 blev Udviklingsgruppe for Bæredygtighed etableret. Gruppen fungerer som en in-tern koordinerings- og udviklingsenhed og understøtter det tværfaglige arbejde med FN's verdensmål. Hver chef har udpeget mindst en repræsentant til gruppen, bæredygtigheds-koordinatoren er den drivende kraft, og fra august 2019 blev chefen for Teknik og Miljø udpeget som formand.

Siden det første møde i marts 2019 har gruppen udarbejdet et kommissorium for eget arbejde, en grundfortælling om kommunens arbejde med verdensmålene, et perspektivnotat for gruppens arbejde fra 2021, og denne statusrapport. Herudover har gruppen drøftet og givet input til en lang række indsatser. Det gælder f.eks.

- Strategiske mål for arbejdet med verdensmål
- Bæredygtighedsstrategi
- Borgercharter for bæredygtighed
- Grøn indkøbspolitik
- Verdensmål i kommuneplanen
- Cirkulært innovationsnetværk for erhvervsvirksomheder
- Ny kørselsordning og bilpark
- Klimahandlingsplanen

Der er stor variation i, hvordan de enkelte afdelinger, institutioner og forvaltninger har valgt at organisere arbejdet. Teknik og Miljø har f.eks. ansat en klimakoordinator, der arbejder med CO2 reduktioner, vedvarende energi og klimatilpasning.

6

PERSPEKTIVER
FOR DE NÆSTE ÅR

Syddjurs
KOMMUNE

PERSPEKTIVER FOR DE NÆSTE ÅR

”DER ETABLERES EN NYTÆNKENDE ORGANISERING SÅVEL ADMINISTRATIVT SOM POLITISK”

Budgetforlig 2021

De første to år med en højt prioriteret indsats for verdensmålene har bragt Syddjurs et godt skridt fremad. Der er sat mange initiativer og projekter i gang, og der er høstet mange erfaringer. Verdensmålene er indarbejdet i alle nye planer og strategier - og om alt går vel, er der vedtaget en bæredygtighedsstrategi, en ny klimahandlingsplan og et borgercharter inden udgangen af 2020.

Men det er svært at opgøre de konkrete resultater, og i den kommende tid vil det være vigtigt at få formuleret strategiske, målbare mål for indsatsen. Bæredygtighedsudvalget har foreslået at udarbejde et årligt verdensmålsregnskab, og det kan blive et vigtigt redskab til måling, opfølgning og dialog.

Et andet udviklingspunkt kan være at øge samarbejdet med andre kommuner og udenlandske partnere. Kommunen er en del af noget større, og alle kan gøre en forskel ved at formidle gode løsninger til samarbejdspartnere og ved at lade sig inspirere af deres gode erfaringer. På den måde får vi samlet set en større effekt af indsatsen. På de indre baner bliver det en vigtig opgave at nytænke organiseringen af arbejdet med færre ressourcer. Det vil være helt afgørende at få en klar arbejds- og ansvarsfordeling, og måske kan Udviklingsgruppen for Bæredygtighed fremover spille en større rolle.

Under alle omstændigheder vil der være mange gode udfordringer at tage fat på i de kommende år. Syddjurs Kommune er kun lige begyndt på at indfri de store ambitioner, og frem mod 2030 er der masser af muligheder for at bidrage til FNs verdensmål.

6

APPENDIX: EKSEMPLER

APPENDIX: EKSEMPLER

I dette afsnit beskrives udvalgte eksempler på Syddjurs Kommunes arbejde med FNs verdensmål. Det giver ikke det samlede overblik, men et tydeligere billede af indsatsen.

AD 4.1 DEN FÆLLES INDSATS - VI GØR DET SAMMEN

CIRKULÆRT INNOVATIONSNETVÆRK

FORMÅL:

Cirkulært Innovationsnetværk blev iværksat som et toårigt pilotprojekt med det formål at accelerere den cirkulære økonomis potentiale i Syddjurs Kommune samt skabe økonomisk vækst og flere arbejdspladser på en bæredygtig måde.

AKTIVITETER:

4 årlige netværksmøder med inspirationsoplæg og foredrag for netværkets 40 med-lemmer, der repræsenterer lokale virksomheder fra Syddjurs Kommune, erhvervsuddannelser samt udvalgte deltagere fra forskellige områder i Syddjurs Kommune. Netværkets medlemmer er gennem præsentation af forskellige værktøjer blevet motiveret til at genbesøge deres forretningsmodeller, at se på hele værdikæden i deres produktionsapparat samt at prioritere centrale områder, hvor den grønne omstilling er både realistisk og rentabel.

VERDENSMÅL:

12.2 Brug og håndter naturressourcer bæredygtigt, 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt, 12.6 Motiver virksomheder til at agere bæredygtigt, 17. Partnerskaber for handling.

TIDSPERSPEKTIV:

Ultimo 2017 – Ultimo 2019. Netværket er overdraget til Business Djursland.

LEDELSE:

Erhverv, Ledelsessekretariatet

Samarbejdspartnere: Business Djursland, lokale virksomheder og organisationer.

BÆREDYGTIGHEDSMESSE ROSENHOLM SLOT

FORMÅL:

At styrke markedet for bæredygtige produkter. At øge bevidstheden om en bæredygtig livsstil.

AKTIVITETER:

Syddjurs Kommune har indledt et samarbejde med Rosenholm Slot for at holde en bæredygtighedsmesse, hvor slottet danner ramme om et lokalt udstillingsvindue i forhold til bæredygtige produkter og initiativer. Messen kommer til at løbe over 4 dage og vil både engagere det lokale erhvervsliv og civilsamfundet samt virksomheder og borgere fra hele landet. Messen skal bidrage til at skabe øget opmærksomhed omkring bæredygtighed blandt virksomheder og borgere i Syddjurs Kommune og resten af Danmark. Temaet er bæredygtig bosætning, og indeholder en række undertemaer, blandt andet bæredygtigt byggeri, den bæredygtige borger samt bæredygtig turisme.

VERDENSMÅL:

12.2 Brug og håndter naturressourcer bæredygtigt, 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt, 12.6 Motiver virksomheder til at agere bæredygtigt, 12.8 Giv alle mennesker viden og forståelse for at kunne leve bæredygtigt, 17. Partnerskaber for handling

TIDSPERSPEKTIV:

Medio 2021

LEDELSE:

Erhverv Ledelsessekretariatet

Samarbejdspartnere: Rosenholm Slot, det lokale erhvervsliv i Syddjurs Kommune, Kommunen som organisation: involvering af Byggeri og ejendomme, Kultur og borger.

ECSMV: ENERGIOPTIMERING I SMÅ OG MELLESTORE VIRKSOMHEDER

FORMÅL:

At reducere CO2 belastning fra små og mellemstore virksomheder. At accelerere grøn omstilling i erhvervslivet.

AKTIVITETER:

I projektet understøttes små og mellemstore virksomheder i at lægge en konkret plan for at optimere virksomhedens energiforbrug. Der fokuseres på hele værdikæden i virksomhedens produktionsapparat, og bliver virksomheden optaget i projektet gives der økonomisk tilskud til at få udarbejdet en køreplan for det fortsatte arbejde med grøn omstilling. Målet er, at 20 virksomheder i Syddjurs Kommune bliver screenet til projektet.

VERDENSMÅL:

7. Bæredygtig energi, 12.2 Brug og håndter naturressourcer bæredygtigt, 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt, 12.6 Motiver virksomheder til at agere bæredygtigt.

TIDSPERSPEKTIV:

Primo 2019 – ultimo 2021

LEDELSE:

Erhverv - Ledelsessekretariatet

Samarbejdspartnere: Lokale virksomheder i Syddjurs Kommune, Milestone Pro v/
Anders Haahr, Ringkøbing Skjern Kommune, Klimasekretariatet Aarhus Kommune

VERDENSMÅL I FOLKESKOLEN

FORMÅL:

At øge elevernes bevidsthed og handlekraft i forhold til FNs verdensmål. At skolerne samlet set bidrager til at nå verdensmålene.

AKTIVITETER:

Bæredygtighed og FNs verdensmål integreres i undervisningen, og der sættes fokus på verdensmål og klimaudfordringer i temauger og projekter, f.eks. Projekt Edison og Start-up. Der arbejdes også med bæredygtighed i skolernes drift, f.eks. i forhold til affaldssortering og udfasning af engangsplast. Skoleastronauterne tilbyder undervisning i verdensmålene, de kan stå for en hel temadag for eleverne i udskoling. PPR arbejder med mental sundhed og MED-udvalget har bæredygtighed som fast punkt på dagsordenen.

VERDENSMÅL:

4.7 Undervis i bæredygtig udvikling og verdensborgerskab. Forskellige verdensmål afhængig af den konkrete indsats.

TIDSPERSPEKTIV:

En løbende indsats, der stadig udvikles.

Ledelse: Børn og Læring

SAMARBEJDSPARTNERE:

Virksomheder, organisationer, naturvejledere og andre gode kræfter.

PROJEKT EDISON

FORMÅL:

At klæde eleverne på til at være handlings- og løsningsorienterede.

AKTIVITETER:

Projekt Edison er et forløb, hvor elever gennem en konkret udfordring skal komme med innovative og entreprenante bud på løsninger. Forløbet består af undervisning i innovative og entreprenante processer, hvorefter eleverne præsenteres for den konkrete udfordring – i 2019 var udfordringen: "Du skal finde på nye idéer og innovative løsninger, der kan være med til at skabe og styrke værdifulde fællesskaber. Det kan enten være en videreudvikling, et koncept, et produkt eller helt andre løsninger, der kan anvendes lokalt, i hele Danmark, i Europa eller på verdensplan."

VERDENSMÅL:

4.7 Undervis i bæredygtig udvikling og verdensborgerskab, 9. Industri, innovation og infrastruktur, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 16. Fred, retfærdighed og stærke institutioner.

TIDSPERSPEKTIV:

En årlig tilbagevendende konkurrence for elever i 6.kl. i Syddjurs Kommune.

LEDELSE:

Børn og Læring

SAMARBEJDSPARTNERE:

Fonden for Entreprenørskab og Viden Djurs (som leverer dommere til lokalfinalen).

START-UP

FORMÅL:

At øge elevernes interesse for naturvidenskabelige fag.

AKTIVITETER:

Start-up er et forløb faciliteret af Naturvidenskabernes Hus. Elever i 7.kl. på skolerne i Syddjurs Kommune modtager undervisning indenfor naturfagene på en lokal virksomhed. Forløbet består af besøg på virksomheden, hvor viden om naturfag sættes ind i en autentisk kontekst.

I 2019 HAR SKOLERNE HAFT SAMARBEJDE MED:

- Excellent Systems, hvor der var fokus på cirkulær økonomi i forbindelse med plastproduktion.
- Djurs Vand, hvor fokus lå på drift og vedligehold af rent drikkevand til alle.
- Et landbrug, hvor der var særlig fokus på økonomisk og økologisk bæredygtighed.
- En minkfarm, hvor der var særlig fokus på dyrevelfærd.

VERDENSMÅL:

4.7 Undervis i bæredygtig udvikling og verdensborgerskab. Forskellige verdensmål afhængig af fokus for samarbejdet.

TIDSPERSPEKTIV:

En årlig tilbagevendende begivenhed for elever i 7.kl. i Syddjurs Kommune.

LEDELSE:

Børn og Læring

SAMARBEJDSPARTNERE:

Naturvidenskabernes Hus og lokale virksomheder

MAD OG SUNDHED I DEN KOMMUNALE DAGPLEJE

FORMÅL:

At øge andelen af økologi, at undgå pesticider i børnes mad, at minimere mængden af madspild.

AKTIVITETER:

Indkøb af økologiske fødevarer. Dagplejen sigter mod 85% økologi, mens måltallet for Syddjurs Kommune er 60%. Dagplejen bruger "Red maden app", og restemad indgår i retter som klatkager og havregrødsboller - og i familiens aftensmad.

VERDENSMÅL:

3. Sundhed og trivsel, 4. Kvalitetsuddannelse, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion

TIDSPERSPEKTIV:

Kontinuerligt

LEDELSE:

Dagplejeledelsen

SAMARBEJDSPARTNERE:

Forældre og børn

BYENS HUS I MØRKE

FORMÅL:

At afprøve cirkulær økonomi og genbrug af byggematerialer.

AKTIVITETER:

Opførelse af et nyt mødested i byen kombineret med byfornyelse af en nedslidt ho-vedgade. Genanvendelse af byggematerialer fra nedrivninger lokalt (kommunegrænse) samt involvering af frivillige i byggeproces og i særdeleshed i indretning og efterfølgende drift. Involvering af lokale virksomheder og håndværksmestre med fokus på cirkulær økonomi og lokale ressourcer.

VERDENSMÅL:

11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 11.3 Gør byerne inkluderende og bæredygtige, 12. Ansvarligt forbrug og produktion, 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt.

TIDSPERSPEKTIV:

Er afsluttet i marts 2019.

LEDELSE:

Kultursekretariatet.

SAMARBEJDSPARTNERE:

Mørke Distriktsråd.

LANDSBYFÆLLESSKABET ØSTDJURS

FORMÅL:

At understøtte landsbyklynges vision om at arbejde for FN's Verdensmål.

AKTIVITETER:

Forskellige arbejdsgrupper har arbejdet for at udvikle følgende projekter: En maritim naturpark, en infobod og markedsvogn for lokalt producerede varer, fælleskørsel og delebiler, vandværkshave m.fl.

VERDENSMÅL:

11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion, 14. Livet i Havet, 15. Livet på land

TIDSPERSPEKTIV:

Startede i 2018. Landsbyklyngeprojektet er afsluttet. Delprojekter er opstået.

LEDELSE:

Kultursekretariatet.

SAMARBEJDSPARTNERE:

Landsbyfællesskabet Østdjurs.

OMRÅDEFORNYELSE AF TIRSTRUP

FORMÅL:

Byfornyelse af hovedgaden og offentlige torve og pladser samt forskønnelse af facader ud mod hovedlandevejen. Understøttelse af mødesteder og kulturelle og sociale aktiviteter.

AKTIVITETER:

Nedrivninger af tomme og forfaldne boliger og omdannelse af byggetomter til landsbyhaver og grønne oaser. Begrønning af torve, pladser og hovedstrøg og etablering af naturhaver med høj biodiversitet og insekthoteller. Udviklingen af et større mødested, som man måske skulle have rykket på tidligere.

VERDENSMÅL:

11. Bæredygtige byer og lokalsamfund. 11.3 Gør byerne inkluderende og bæredygtige. 11.7. Skab sikre og inkluderende grønne offentlige rum. 15.5 Beskyt biodiversitet og naturlige levesteder.

TIDSPERSPEKTIV:

Fra december 2018 til december 2021.

LEDELSE:

Kultursekretariatet.

SAMARBEJDSPARTNERE:

Landsbyfællesskabet Østdjurs.

VERDENSMÅLENES HUS

FORMÅL:

At skabe et fyrtårn for landsbyklyngens arbejde for FN's Verdensmål og gennemføre et forsøgsprojekt med energioptimering af ældre sportshal.

AKTIVITETER:

Omdannelse og transformation af ældre idrætshal til fremtidens mødested for landsbyklyngen, hvor fokus er på social sundhed, inkluderende fællesskaber og samtidig økonomisk drift og bæredygtig energi renovering.

VERDENSMÅL:

3. Sundhed og trivsel, 7.2. Forøg den globale procentdel af bæredygtig energi, 12.5. Reducer affaldsmængden betydeligt.

TIDSPERSPEKTIV:

December 2020 og 2 år frem.

LEDELSE:

Landsbyfællesskabet Østdjurs, i samarbejde med Kultursekretariatet

SAMARBEJDSPARTNERE:

Landsbyfællesskabet Østdjurs

PULJE TIL LANDSBYFORNYELSE 2020

FORMÅL:

Forskønnelse af det byggede miljø på landet.

AKTIVITETER:

Tilskud til bygningsfornyelse til udvalgte bygninger, f.eks. forsamlingshuse, boliger i områder med områdefornyelse eller bevaringsværdige bygninger. Grønne nedrivninger af tomme og forfaldne boliger. Tilskud til nystartede bofællesskaber.

VERDENSMÅL:

12.5. Reducer affaldsmængden betydeligt, 11.4. Beskyt verdens kultur- og naturarv.

TIDSPERSPEKTIV:

2020-2021.

LEDELSE:

Kultursekretariatet.

SAMARBEJDSPARTNERE:

Distriktråd, forsamlingshuse og ejere.

VÆR' I LIVET – MENTAL SUNDHEDSFREMMENDE INDSATS

FORMÅL:

Målgruppen er borgere på kanten af arbejdsmarkedet. Formålet med indsatsen er opretholde en styrket mental sundhed via sansebaseret ophold i naturen, som skal medvirke til en reduceret stressbelastning og dermed tilknytningen til arbejdsmarked og uddannelse.

AKTIVITETER:

Omdrejningspunktet i aktiviteterne er sansebaseret ophold i naturen, i et sundt fællesskab, hvor den spontane opmærksomhed aktiveres med formålet at opleve positiv effekt på symptomer på stress, angst og depression. Deltagerne skal samtidig opleve en dybere meningsfuldhed ved at opholde sig i naturen og på sigt kunne evne at bringer dette i spil i deres hverdagsliv. Aktiviteterne består af træning af kropsbevidsthed, som skal give kontrol over kroppen samt en større indre ro, herunder fysisk og psykisk robusthed og smertelindrende effekt.

VERDENSMÅL:

3. Sundhed og trivsel, 8. Anstændige jobs og økonomisk vækst.

TIDSPERSPEKTIV:

En løbende indsats, der stadig afvikles og udvikles.

LEDELSE:

Sundhed og Omsorg, Sundhedsteamet.

SAMARBEJDSPARTNERE:

Interesseorganisationer, lokale virksomheder og naturvejledere.

INSPIRATION TIL BÆREDYGTIG LIVSSTIL

FORMÅL:

At understøtte borgerne i en mere bæredygtig livsstil

AKTIVITETER:

Inspiration- og debatmøder på bibliotekerne, der kan give borgerne viden om og inspiration til bæredygtige ændringer i hverdagen. Det kan f.eks. handle om el-biler, giftfri haver eller bæredygtige ferier. Undervisningsforløb i aftenskoler, der giver nye, bæredygtige færdigheder. Det kan f.eks. være madlavning uden kød eller reparation af mobiltelefonen.

VERDENSMÅL:

4.7 Undervis i bæredygtig udvikling og verdensborgerskab. Suppleret med udvalgte mål i de enkelte arrangementer.

TIDSPERSPEKTIV:

Fra efteråret 2020.

LEDELSE:

Bibliotekerne

SAMARBEJDSPARTNERE:

Aftenskoler, foreninger og ildsjæle

BÆREDYGTIGE BIBLIOTEKSPOSER

FORMÅL:

At udfase brugen af engangs plastposer til boglån.
At medvirke til, at borgere på vej tilbage til arbejdsmarkedet får meningsfuld beskæftigelse.

AKTIVITETER:

I projektet produceres bæredygtige "muleposer" af hamp. Poserne designes og syes af en gruppe borgere, der er på vej tilbage på arbejdsmarkedet, under ledelse af en underviser fra Kulturskolen. Biblioteksmuleposerne er skabt igennem et nyt samarbejde mellem Syddjurs Bibliotek, Kulturskolen og erhvervsindsatsen Styrket Helhed. Poserne lånes ud sammen med bøger på kommunens biblioteker og erstatter de tidligere reklamefinansierede plastposer.

VERDENSMÅL:

8. Anstændige jobs og økonomisk vækst, 12. Ansvarligt forbrug og produktion

TIDSPERSPEKTIV:

Poserne har premiere torsdag den 29. oktober 2020

LEDELSE:

Styrket Helhed, Kulturskolen og Syddjurs Bibliotek

SAMARBEJDSPARTNERE:

Rummelig i Midt, VIA Herning, borgerne i projektet.

BÆREDYGTIGHED I KULTURELLE EVENTS

FORMÅL:

Projektet skal bidrage til øget miljømæssig bæredygtighed i afviklingen af events i Syddjurs Kommune, både blandt de professionelle kulturinstitutioner og blandt de mange festivaler, foreninger og øvrige arrangører

AKTIVITETER:

Kultursekretariatet har ansvar for at sikre inspiration og videndeling blandt aktørerne, så udbuddet af events bevæger sig i en mere bæredygtig retning. I første omgang sker dette ved, at Kultursekretariatet har samlet et overskueligt idékatalog med de første skridt man kan tage som arrangør for at blive mere bæredygtig. Idekataloget kan ses her <https://www.syddjurs.dk/borger/kultur-og-fritid/baeredygtige-kulturarangementer> Kataloget vil blive opdateret løbende. Kultursekretariatet vil arbejde dialogbaseret med at inspirere og opfordre til bæredygtighed, dels med modtagere af puljemidler, dels med institutioner, som har en driftsaftale med Syddjurs Kommune. Hvor Kultursekretariatet selv er udførende inden for eventplanlægning, er det også en målsætning at træffe bæredygtige valg. Nogle aktører i Syddjurs Kommune er langt fremme og vil blive inviteret med som oplægsholdere til netværksmøder på kulturområdet.

VERDENSMÅL:

11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:
Kultursekretariatet vil arbejde med dette i 2020 og 2021

LEDELSE:
Kultursekretariatet

SAMARBEJDSPARTNERE:
Modtagere af puljemidler og kulturinstitutioner med kommunale driftsaftaler.

EL-LADESTANDERE

FORMÅL:
At understøtte overgangen til el-biler

AKTIVITETER:
Der opstilles ladestanderer til el-biler i partnerskaber mellem kommunen, erhvervs-drivende og energiselskaber. Standerne skal kunne anvendes af borgere, turister og erhvervs-drivende i Syddjurs Kommune. Første skridt er et pilotprojekt med 10-15 ladestationer ved offentlige servicefunktioner.

VERDENSMÅL:
7. Bæredygtig energi, 9. Industri, innovation og infrastruktur, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:
Pilotprojektet startes i 2020. Herefter investeres 0,5 mio. kr. pr. år i 2021-24.

LEDELSE:
Teknik og Miljø

SAMARBEJDSPARTNERE:
Erhvervsdrivende og energiselskaber.

KLIMAPARTNERSKAB MED NRG1

FORMÅL:
At nedbringe udledningen af CO₂ fra energiforbrug. Både gennem energibesparelser og gennem en større anvendelse af vedvarende energi. Parterne vil arbejde med lokale løsninger, der kan bidrage til at mindske den nationale og globale klimabelastning.

AKTIVITETER:
Udvikling af vedvarende energianlæg i forbindelse med elforsyningsnettet. Lokale modeller for forsyning med vedvarende energi.

VERDENSMÅL:
7. Bæredygtig energi, 9. Industri, innovation og infrastruktur, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:
Aftalen gælder fra 1. januar 2020 til 31. december 2021.

LEDELSE:
Teknik og Miljø

SAMARBEJDSPARTNERE:
NRGi.

BIODIVERCITY

FORMÅL:
At bevare en artsrig natur på tørre naturarealer i Ebeltoft
Aktiviteter: Der bliver etableret en naturvenlig drift af arealerne, og der bliver formidlet om naturen og indsatsen i aviser, på nettet og med skilte. Der har i 2020 været afholdt 2 arrangementer, hvor indkaldte eksperter har eftersøgt sjældne arter og har fundet mange. Det viser, at projektet har et værdigt formål.

VERDENSMÅL:
15. Livet på land.

TIDSPERSPEKTIV:
2017-?

LEDELSE:
Naturteamet

SAMARBEJDSPARTNERE:
Nationalpark Mols Bjerger og lokale virksomheder og lodsejere.

BYG SMART FRA START

FORMÅL:
Projektet skal inspirere nybyggere til at vælge bæredygtige byggematerialer.

AKTIVITETER:
Borgere og tilflyttere tilbydes gratis vejledning og gå-hjem møder. Herudover kan de få viden og bruge CO2 beregner på projektplatformen: www.smartfrastart.dk. Syddjurs henviser til projektet via hjemmesider og personlig kontakt, specielt i forbindelse med grundsalg. Projektet er 100 % finansieret af Starkfonden. Kommunen bidrager med et meget begrænset antal timer.

VERDENSMÅL:
12. Ansvarligt forbrug og produktion, 12.2 Brug og håndter naturressourcerne bæredygtigt, 12.8 Udbred forståelsen for bæredygtig livsstil

TIDSPERSPEKTIV:
Juni 2020 – foråret 2021.

LEDELSE:
FSC Danmark, i samarbejde med Teknik og Miljø Sekretariatet

SAMARBEJDSPARTNERE:
FSC Danmark, Energijtenesten, Randers Kommune.

AD 4.2 VERDENSMÅL I KOMMUNENS ORGANISATION

ENERGIBESPARELSER

FORMÅL:

At mindske kommunens CO2 udledning og reducere driftsomkostninger

AKTIVITETER:

Kommunen arbejder løbende for at nedbringe energiforbruget i egne bygninger. Der er fokus på klimaskærm og energistyring, på belysning og ventilation – og på indkøb af energimærket udstyr. Der er installeret CTS-anlæg for at styre forbruget optimalt, og driftspersonalet bliver undervist i brugen. Gennem de seneste 10 år har kommunen mindsket CO2 udledningen med 36%. Energiforbruget skal også optimeres i årene fremover, og der skal investeres i nye tekniske anlæg, der bruger mindst mulig energi og ressourcer.

VERDENSMÅL:

7. Bæredygtig energi

TIDSPERSPEKTIV:

Løbende

LEDELSE:

Ejendomme

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Kommunens institutioner

VEDVARENDE ENERGI

FORMÅL:

At mindske brugen af fossile brændstoffer. At mindske kommunens CO2 udslip Aktiviteter: Der er etableret store anlæg med el-drevne varmepumper på Ådals skolen, Mols skolen og Lyngparken Plejecenter. Samlet har de reduceret olieforbruget med mere end 300.000 l pr. år. Der er etableret en række solcelleanlæg, de største findes på skolerne. Anlæggene producerer samlet ca. 500.000 kWh pr. år – det svarer til forbruget i 100 parcelhuse.

VERDENSMÅL:

7. Bæredygtig energi

TIDSPERSPEKTIV:

Løbende

LEDELSE:

Ejendomme

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:
Kommunens institutioner

BÆREDYGTIG BELYSNING

FORMÅL:

At mindske kommunens CO2 udslip. At minimere affald. At give bedre lysforhold i institutionerne og reducere driftsomkostninger.

AKTIVITETER:

Udskiftning af belysningsanlæg, bl.a. i undervisningslokaler og daginstitutioner. Institutionerne får en bedre belysning, samtidigt med at der spares energi ved at udskifte gammel teknik med moderne LED teknik. Kommunen har valgt at genbruge de gamle lysarmaturer, hvor det er relevant. Armaturerne ombygges med den nye teknik. Det sparer blandt andet ressourcer og energi til at producere nye armaturer, men giver også besparelser i renovering, fordi de gamle armaturer passer ind i det eksisterende byggeri. Som en sideeffekt understøttes det lokale erhvervsliv i at udvikle nye, ressourcebesparende løsninger.

VERDENSMÅL:

7. Bæredygtig energi, 12. Ansvarligt forbrug og produktion

TIDSPERSPEKTIV:

Løbende

LEDELSE:

Ejendomme

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Kommunens institutioner

DIGITALE MØDER

FORMÅL:

Digitale møder i Syddjurs Kommune er med til at effektivisere medarbejdernes arbejdstid, og giver samtidigt en reduktion i transporten mellem lokationer, både internt i kommune og ud til borgere og virksomheder.

AKTIVITETER:

Skype for Business er implementeret i Syddjurs Kommune som tværgående værktøj, og der er skabt gode faciliteter for digitale møder med videokonferenceudstyr i kommunes mødelokaler. Indsatsen er blevet ekstra aktuel efter Covid-19, hvor digitale møder også reducerer en eventuel smittespredning og i højere grad muliggør arbejde hjemmefra.

VERDENSMÅL:

12. Ansvarligt forbrug og produktion, 13. Klimainsats

TIDSPERSPEKTIV:

Digitale møder er implementeret, men der foregår vedvarende en kapacitets-tilpasning, så antal lokaler med videokonferenceudstyr løbende øges.

LEDELSE:

IT og Digitalisering

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Udbredelsen sker i samarbejde med de lokale ledere, hvor konsulenter i It og Digitalisering står klar med ledersparring i forhold til virtuelt arbejde og virtuelle møder.

GENBRUG AF IT-UDSTYR

FORMÅL:

At øge levetiden for it-udstyr og minimere mængden af elektronisk affald.

AKTIVITETER:

Syddjurs Kommune har ca. 2.400 PC-arbejdspladser. IT-udstyret har typisk en levetid på 3-5 år, hvorefter det enten sælges eller ofte skrottes. Det arbejdes nu i samarbejde med den lokale virksomhed Refurb om genanvendelse af udstyret. Der er indgået aftale med Refurb om at aftage IT-udstyr, når det ikke længere kan benyttes i kommunen. Refurb renoverer, opgraderer og renser udstyret og sælger det videre til private eller andre virksomheder.

VERDENSMÅL:

12. Ansvarligt forbrug og produktion, 12.5 Reducer affaldsmængden betydeligt.

TIDSPERSPEKTIV:

Aftalen med Refurb er indgået i 2019, og der er leveret årlige flere hundrede PC'er om året til genanvendelse.

LEDELSE:

IT og Digitalisering

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Ikke aktuelt

AFFALDSSORTERING I KOMMUNALE INSTITUTIONER

FORMÅL:

At øge genanvendelse og mindske affaldsmængden i de kommunale institutioner. At styrke ressourcebevidstheden blandt medarbejdere og brugere.

AKTIVITETER:

Alle institutioner er tilmeldt Reno Djurs og sorterer affald i de samme fraktioner. Der er iværksat affaldsminimerende tiltag og udpeget affaldsansvarlige på alle institutioner. Indsatsen kombineres med information og vejledning.

VERDENSMÅL:

12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:
Gennemføres fra 2019

LEDELSE:
Miljø og Klima

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:
Reno Djurs, Miljø og Klima, Dagtilbud og Vej- og ejendomsservice

GRØNNE INDKØB OG PARTNERSKAB FOR OFFENTLIGE GRØNNE INDKØB (POGI)

FORMÅL:

Kommune skal forsat og løbende nedbringe ressourceforbruget og minimere miljøpåvirkningerne i forbindelse med indkøb. Kommunen skal aktivt medvirke til at nedsætte brugen af miljø-belastende produkter og ydelser og samtidigt opnå besparelse i totaløkonomien.

AKTIVITETER:

Syddjurs Kommune prioriterer leverandører som aktivt arbejder med at minimere energiforbrug og miljøbelastninger. Produkter, der har opnået et anerkendt miljømærke og/eller energimærkninger kan ligeledes prioriteres og anvendes. Syddjurs Kommune er blevet medlem af Partnerskabet for Offentlige Grønne Indkøb (POGI), og forpligtiger sig hermed til at leve op til de grønne indkøbsmål, som fastsættes i partnerskabet. Heriblandt mål omkring økologi, transport, energimærkning af bygninger, bæredygtigt træ m.v.

VERDENSMÅL:

12. Ansvarligt forbrug og produktion, 12.7 Promover bæredygtighed i offentlige indkøb.

TIDSPERSPEKTIV:

Den indledende implementering er gennemført i 2019 og 2020.

LEDELSE:

Finans og Indkøb har ansvaret for at implementering indkøbsmålene i de udbud, der gennemføres. Den enkelte chef og afdelingsleder i Syddjurs Kommune har ansvaret for at benytte disse bæredygtige muligheder.

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Alle institutioner og afdelinger i Syddjurs Kommune, men især Sundhed- og Omsorg, der har ansvaret for Syddjurs Kommunes Madpolitik, og Natur, Teknik og Miljø, der har ansvaret for transport og bygninger.

NY, BÆREDYGTIG NATURDAGINSTITUTION

FORMÅL:

At nedbringe CO2 udledningen, bl.a ved at begrænse mængden af spild og ved at anvende bæredygtige materialer. At øge biodiversiteten på udearealer. Og at give børnene de bedste betingelser for bevægelse og naturoplevelser.

AKTIVITETER:

På baggrund af et stigende børnetal i Hornslet blev det besluttet at opføre en ny daginstitution med fokus på natur, bevægelse og bæredygtighed. Der blev stillet særlige bæredygtige krav i udbuddet:

- Reduktion af materialeforbrug gennem forlænget levetid, genanvendelse og begrænsning af spild.
- Bæredygtige materialer.
- Minimering af byggeaffald, f.eks. ved at genbruge træaffaldet på en evt. byggelejeplads
- Fleksible bygninger, som kan tilpasses nye krav og anvendelser.
- Multifunktionelle anvendelsesmuligheder af byggeriet på sigt.
- Godt indeklima.
- Biodiversitet på udearealer
- Muligheder for bevægelse og naturoplevelser

VERDENSMÅL:

7. Bæredygtig energi, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion og 15. Livet på land.

TIDSPERSPEKTIV:

Udbuddet blev gennemført i 2020, og bygningen opføres i 2021.

LEDELSE:

Ejendomme

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

"Ejendomme" og "Dagtilbud til børn"

GENBRUG AF TEGLSTEN

FORMÅL:

Renovering af tag og genbrug af teglsten

AKTIVITETER:

På den ældste del af Hornslet skole, som er opført i omkring 1930, var tegltaget blevet så utæt, at en udskiftning af taget var påkrævet. Taget er ca. 2000 m². Teglstenene var af en sådan kvalitet, at det var en rigtig god ide at genanvende så mange som muligt. Det lykkedes at genanvende ca. 1/3 af teglstenene, og der blev der sparet på produktion og transport. Samtidigt blev en æstetisk værdi bevaret, da teglstenenes patina er smuk. Det nye tag blev udført med fast undertag, som gør det muligt at genanvende teglstenene fremover.

VERDENSMÅL:

12 Ansvarligt forbrug og produktion

TIDSPERSPEKTIV:

Renoveringen blev gennemført i 2019-20

LEDELSE:

Ejendomme

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

"Ejendomme" og "Skoler"

HR-BÆREDYGTIGHED

FORMÅL:

Omdrejningspunktet for HR-bæredygtighed er den personalemæssige bæredygtighed, hvilket vil sige at fremtidssikre Syddjurs Kommune som en resilient arbejdsplads. På den måde sikres, at kommunen opleves som en god, sund og rummelig arbejdsplads, samtidigt med at kommunen har de rette medarbejderressourcer til at løse opgaven – også på lang sigt.

AKTIVITETER:

1. At skabe en bæredygtig arbejdsplads, der understøtter rummelighed og diversitet i jobs

- Ansættelse af flere personer på kanten af arbejdsmarkedet
- Ansættelse af elever i flere fagområder, bl.a. på SOSU-området
- Flere kvinder i ledelse og flere mænd i traditionelle kvindejobs
- Begrænsning af afskedigelser ved organisatoriske tilpasninger. F.eks. via omplaceringer og jobprøvning.

2. At skabe et bæredygtigt arbejdsliv for kommunens medarbejdere

- Indsats for at færre bliver syge på arbejde, og sygeperioderne bliver kortere.
- Projekt om forebyggelse af stress hos medarbejdere.
- Tilbud om sundhedsforsikring til alle kommunens ansatte.
- Projekt om ny seniorpolitik
- Undersøgelse af muligheden for at indføre 4 dages arbejdsuge for administrationen
- Afklaring af de arbejdsmiljømæssige konsekvenser af hjemmearbejde og et genbesøg af retningslinjerne for hjemmearbejde.
- Langsigtet udviklingsprojekt for få flere fra deltid til heltid.
- Aftale om samarbejde med frivillige, ansatte og kommunen - for at sikre gode rammer for alle.

3. At skabe bæredygtighed gennem værdiarbejdet og ledelsesudvikling

- Strategisk udvikling af MED-samarbejdet på tværs af organisationen.
- Halvårslige dialogmøder mellem ledelsen og faglige organisationer

VERDENSMÅL:

8. Anstændige jobs og økonomisk vækst, 3. Sundhed og trivsel, 5. Ligestilling mellem kønnene.

TIDSPERSPEKTIV:

HR Bæredygtighed blev besluttet i august 2019.

LEDELSE:
HR og Løn

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:
Koncernledelsen og samtlige arbejdspladser i kommunen.

BÆREDYGTIG KØRSEL OG BILFLÅDE

FORMÅL:
Syddjurs Kommune vil nedbringe CO2 udledningen fra tjenestekørsel.

AKTIVITETER:
I projektet vil kommunen udnytte data og kunstig intelligens til at skabe nye data-drevne løsninger, der optimerer den kommunale kørsel og sikrer bedre overblik over kommunens køretøjer. Samtidigt anskaffes el- og hybridbiler til kommunens egen flåde, og medarbejdere motiveres til at bruge kommunens biler i stedet for at køre i egen bil. Syddjurs leder det tværkommunale projekt "Intelligent flådestyring og klimasmarte kørselsmønstre", der er et signaturprojekt på Finansloven for 2021 - sammen med Sønderborg, Aarhus, Roskilde, Slagelse og Favrskov kommuner.

VERDENSMÅL:
7. Bæredygtig energi, 9. Industri, innovation og infrastruktur, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund og 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:
Gennemføres fra 2019- 2021

LEDELSE:
Teknik og Miljø

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:
IT og digitalisering, Miljø og klima, Mobilitet, Vej- og ejendomsservice, Udvikling og Kommunikation og div. forvaltninger.

BÆREDYGTIG TRANSPORT I HJEMMEPLEJEN

FORMÅL:
Reduktion af kommunens CO2-udledning og støjforurening, eliminering/reduktion af udgifter til kørselsgodtgørelse samt øget medarbejdertilfredshed.

AKTIVITETER:

Hjemmeplejen i Syddjurs Kommune har ud fra et økonomisk og sundhedsmæssigt perspektiv ønsket at gennemføre en afprøvning af elbiler samt omlægning til cykelruter fremfor ruter, hvor medarbejder kører i egen bil. Hjemmeplejen har efter afprøvning i 2019 erstattet transport i egen bil med mere økonomisk- og miljømæssig transport i form af 3 leasede el-biler og 10 indkøbte el-cykler. Projektet har bidraget til erfaringer med brugen af elbiler i en kommunal kontekst, samt erfaring med intelligent opladning. Projektet har desuden bidraget til at analysere, hvorvidt der kan ske en optimering af hjemmeplejens logistik. Endelig projektet belyst de økonomiske konsekvenser/gevinster ved udbredelsen af el-biler og el-cykler i hjemmeplejen sammenlignet med tidligere udgifter til kørselsgodtgørelse via løn. De positive erfaringer med projektet peger entydigt på en anbefaling af yderligere spredning af initiativet til andre afdelinger.

VERDENSMÅL:

3. Sundhed & Trivsel, 7. Bæredygtig energi, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion.

TIDSPERSPEKTIV:

Opstart og gennemført i 2019-2020 yderligere tiltag i projektet afventer etablering af el-ladestander. Løsningen integreres i den nye kørselsordning.

LEDELSE:

Hjemmeplejen, Sundhed & Omsorg

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Kommunens Ejendomsservice og Økonomisk Sekretariat .

MINDRE GRÆSKLIPNING AF OFFENTLIGE AREALER

FORMÅL:

At standse tabet af biodiversitet og samtidig reducere driftsomkostningerne .

AKTIVITETER:

Nedsat hyppighed i græsklipning i udvalgte områder. Ofte klipning af rabatter og grønne områder belaster levesteder for dyr og planter. Den naturlige fauna skal vokse klogt så der både bevares og skabes nye og bedre levesteder for planter og dyr. Indsatsen giver større biodiversitet i parker og anlæg, rabatter og arealer omkring institutioner. Samtidigt giver indsats mindre kørsel og dermed mindre CO2 udledning.

VERDENSMÅL:

13. Klimaindsats, 15. Livet på land

TIDSPERSPEKTIV:

Løbende

LEDELSE:

Vej- og Ejendomsservice

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Kommunens institutioner, Ejendomme og Mobilitet.

AFVIKLING AF BRUGEN AF PESTICIDER

FORMÅL:

Brugen af pesticider skal begrænses mest muligt, og belastningen fra pesticider for natur, miljø og sundhed skal minimeres og på kort sigt helt ophøre.

AKTIVITETER:

Fra 2020 er der vedtaget stop for brugen af pesticider på belagte arealer og overgang til alternative metoder til at bekæmpe uønsket ukrudt på disse arealer. Afprøvning af alternative metoder til bekæmpelse af intensive arter (bjørneklo m.m.) med henblik på en total udfasning af brugen af pesticider.

VERDENSMÅL:

6. rent vand og sanitet, 13. Klimainsats, 15. Livet på land

TIDSPERSPEKTIV:

kort sigt

LEDELSE:

Vej- og Ejendomsservice

SAMARBEJDE PÅ TVÆRS:

Plan, Udvikling og Mobilitet.

AD 4.3 VERDENSMÅL I STRATEGIER OG PLANER

MAD- OG MÅLTIDSPOLITIKKEN

BESKRIVELSE:

Siden Mad- og måltidspolitikken vedtagelse i byrådet har organisationen arbejdet kontinuerligt med at skabe gode forhold for bæredygtig mad og bæredygtige måltider. Det handler bl.a. om bæredygtig produktion med fokus på økologi, sæsonens råvarer, lokale råvarer, fællesskaber, madkultur og mindre madspild.

METODE:

For at sikre en implementering bredt i organisationen, er der etableret et struktureret informationsflow centralt i organisationen. Desuden er udvalgte nøglepersoner inviteret til sparring- og udviklingsworkshops, hvor best-practice og optimering af arbejdsgange og processer omkring bæredygtige mad- og måltider er omdrejningspunkt. Lokale handleplaner og principper for mad og måltider udspringer heraf. Alt sammen skal skabe mulighederne for indsatser på tværs af sektorer, institutioner og civilsamfund.

VERDENSMÅL:

3: Sundhed og trivsel, 10: Mindre ulighed, 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12: Ansvarligt forbrug og produktion, 14: Livet i havet, 15: Livet på land.

EFFEKT:

Det forventes, at indsatserne har en positiv indvirkning på sundere kostmønstre og bedre madvaner, som er i overensstemmelse med fødevarestyrelsens anbefalinger og råd. Der forventes også en reduktion i andelen af overvægtige og svært overvægtige borger – både børn, unge og voksne. Det er samtidigt et mål, at kommunens samlede økologiprocent seneste med udgangen af 2020 ligger på minimum 60. Økologiprocenten ligger medio 2020 på 54 % og alle produktionskøkkener i Syddjurs Kommune har som minimum økologiske bronzemærke (30-60% økologi).

TIDSPERSPEKTIV:

Vedttaget ultimo 2018. Indsatser og initiativer etableres og evalueres løbende.

VANDVISION 2050

BESKRIVELSE:

Vandvisionen er det strategiske grundlag for de kommende spildevandsplaner. Den indeholder politiske visioner, målsætninger og afvejninger for kommunens og forsyningsrådets udvikling. Den overordnede målsætning er en helhedsorienteret, bæredygtig håndtering af vand, spildevand og klimatilpasning. Vandvision2050 har en fremtidsorienteret og pragmatisk tilgang om at udvikle kommunen under hensyntagen til både kommende og nuværende beboere. Der vælges ikke principløsninger, men løsninger, der lokalt giver mening.

METODE:

Visionen tager afsæt i FNs verdensmål.

VERDENSMÅL:

Verdensmål nr. 6: Rent vand og Sanitet er vigtigst, andre mål er: 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12: Ansvarligt forbrug og produktion, 13: Klimaindsats og 14: Livet i havet.

EFFEKT:

At øge kravene til, hvor rent det rensede spildevand, vi udleder til åer og havet, skal være. At skabe merværdi og løsninger, hvor klimasikring bliver et rekreativt aktiv for byens borgere og for miljøet. Skærpet fokus på at udnytte energi og øvrige ressourcer i spildevandet. Mest muligt miljø for pengene. Styrkelse af lokalt og regionalt samarbejde.

TIDSPERSPEKTIV:

Planen er vedtaget december 2019 og varer til 2050.

AFFALDSPLAN 2020-2032

BESKRIVELSE:

Affaldsplanen beskriver visioner, mål og principper for affaldsbehandling, sortering og genbrug i Nord- og Syddjurs Kommune.

METODE:

Temaerne og målsætningerne relaterer sig tæt til de 8 af FN's 17 verdensmål, der er vurderet som de mest relevante for affaldsplanen.

VERDENSMÅL:

6: Rent vand og sanitet, 7: Bæredygtig energi, 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst, 9: Industri, innovation og infrastruktur, 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12: Ansvarligt forbrug og produktion, 13: Klimaindsats og 17: Partnerskaber for handling.

EFFEKT:

Øget genbrug og genanvendelse, stærkere ressourcebevidstheden, bedre kvalitet i affaldsbehandlingen og mindre behov for forbrændings- og deponeringskapacitet.

TIDSPERSPEKTIV:

Planen er vedtaget juni 2020 og varer til 2032.

LOKALPLANER

BESKRIVELSE:

Lokalplanen er et dokument, der beskriver, hvordan et område kan bebygges og anvendes. Siden 2004 har Miljøvurderingsloven betydet, at vi i planlægningen har skullet levere og synliggøre hver plans beslutningsgrundlag set i forhold til det brede miljøbegreb. Metoden er en lovmæssigt defineret screening og derefter eventuelt en miljørapport. Screening og evt. miljørapport følger så med udkastet til planforslag til politisk behandling før den evt. udsendelse af planforslaget i offentlig høring.

Metode: Screeningen skal vise, om en plan vurderes at kunne medføre væsentlig indvirkning på miljøet ud fra nogle fast definerede parametre. Hvert af disse parametre er til denne statusrapport matchet de 17 verdensmål, med udgangspunkt i de enkelte delmål.

VERDENSMÅL:

3: Sundhed og trivsel, 6: Rent vand og sanitet, 9: Industri, innovation og infrastruktur, 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12: Ansvarligt forbrug og produktion, 13: Klimaindsats, 14: Livet i havet og 15: Livet på land.

EFFEKT:

Miljøvurderingsloven medfører en synliggørelse af planforslags evt. væsentlige indvirkninger på miljøet. Hensyntagen og andre love vil betyde, at der indarbejdes løsninger i lokalplaner, der bidrager til de nævnte verdensmål.

TIDSPERSPEKTIV:

En lokalplan har ikke tidsbegrænsning. Når den først er endeligt vedtaget og offentligt bekendtgjort, så gælder den, helt ind til der evt. engang bliver vedtaget en ny lokalplan til at erstatte den. Kun i enkelte tilfælde vedtages en lokalplan ophævet uden tilvejebringelse af en ny lokalplan.

KOMMUNEPLAN

BESKRIVELSE:

Kommuneplanen skal sikre et administrationsgrundlag for ansvarlig anvendelse af vores sparsomme arealer. Kommuneplanen er en politisk arealmæssig prioritering med udpegning af arealer til forskellig anvendelse eller beskyttelse i et overordnet tolvårigt perspektiv. Kommuneplanen er en lovpligtig opgave for politikere og administrationer i alle landets kommuner og har ophæng i planloven.

METODE:

Verdensmålene er indarbejdet så de monitorerer, hvilke af delmålsætningerne Kommuneplanen i videst omfang direkte støtter op om. Vision- og udviklingsstrategien er ikke bygget op om verdensmålene men formulerer at "... Syddjurs kommune vil være foregangskommune, hvad angår bæredygtig og vil gå foran i alle initiativer, som tages".

VERDENSMÅL:

6: Rent vand og sanitet, 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst, 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 13: Klimaindsats og 15: Livet på land

EFFEKT:

Kommuneplanen skal sikre at der er de arealreservationer til stede, som er nødvendige for at understøtte de udpegede verdensmål. Det er muligt at evaluere effekten ved næste revision, hvor også byrådets målsætninger skal evalueres.

TIDSPERSPEKTIV:

Kommuneplan 2020 er efter planen vedtaget i december 2020 og gælder de kommende 12 år. Dog skal den revideres/evalueres og tilrettes hvert fjerde år. Det vil sige at vi allerede efter næste kommunalvalg starter et nyt kommuneplanforløb op.

KLIMAHANDLINGSPLAN 2020

BESKRIVELSE:

Klimahandlingsplanen har fokus på reduktion af energiforbruget og CO2 udledningen og på klimatilpasning. Den indeholder indsatsområder for udvikling af energiområdet og i forhold til klimatilpasning af natur, by og landskab. Klimahandlingsplanen bygger på forpligtigende partnerskaber: CoM (EU), Klimakommune (DN), NRGi, C2CCC (Region Midt) og DK2020 (KL).

METODE:

Verdensmålene bliver integreret i klimahandlingsplanen, sammen med hensynet til den lokale kontekst.

VERDENSMÅL:

De vigtigste i klimahandlingsplanen er 7: Bæredygtig energi, 9: Industri, innovation og infrastruktur og 13 Klimaindsats. Herudover arbejdes der med verdensmål 6: Rent vand og sanitet, 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst, 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12: Ansvarligt forbrug og produktion og 15: Livet på land.

EFFEKT:

Mindre CO2 udledning, mere vedvarende energi, effektiv energiudnyttelse, klimasikring af sårbare områder.

TIDSPERSPEKTIV:

Klimahandlingsplanen forventes vedtaget ultimo 2020 og varer 4 år eller til den revideres.

BÆREDYGTIGHEDSSTRATEGI OG BORGERCHARTER

BESKRIVELSE:

Bæredygtighed har udarbejdet et forslag til bæredygtighedsstrategi og et forslag til borgercharter.

METODE:

Udvalget har taget udgangspunkt i udvalgte delmål og formuleret fem temaer på tværs af verdensmålene: Naturkapital, Vaner og forbrug, Bæredygtig vækst, Fødevarerforbrug og -produktion og Bæredygtig bosætning.

VERDENSMÅL:

4. Kvalitet i uddannelse, 7. Bæredygtig energi, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund, 12. Ansvarligt forbrug og produktion, 14. Livet i havet, 15. Livet på land

EFFEKT:

Hvis forslagene vedtages, vil de bl.a. bidrage til at mindske kommunens CO2 udledning, at styrke biodiversiteten og at støtte omstillingen til cirkulær økonomi.

TIDSPERSPEKTIV:

Anbefalingerne eller dele heraf forventes vedtaget eller integreret i andre strategier og handlingsplaner i 2020.

HANDICAPPOLITIK

BESKRIVELSE:

Kommunens overordnede mål er, at handicappede har mulighed for at leve på lige fod med andre borgere i Syddjurs Kommune. Fysisk tilgængelighed og tilgængelighed til information er vigtige forudsætninger for dette.

METODE:

Afventer ny skabelon fra arbejdsgruppe under Udvikling og Kommunikation
Verdensmål: 3: Sundhed og trivsel, 10. Mindre ulighed, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund

EFFEKT:

Aftales i arbejdsgruppe under Kommunikation og Udvikling.

TIDSPERSPEKTIV:

Afventer procesplan fra arbejdsgruppe under Kommunikation og Udvikling.

SOCIALPOLITIK

BESKRIVELSE:

Det er aftalt med Udvalget for Sundhed, Ældre og Social, at der udarbejdes en socialpolitik.

METODE:

Afventer ny skabelon fra arbejdsgruppe under Udvikling og Kommunikation.

VERDENSMÅL:

3: Sundhed og trivsel, 10. Mindre ulighed, 11. Bæredygtige byer og lokalsamfund .

EFFEKT:

Aftales i arbejdsgruppe under Kommunikation og Udvikling.

TIDSPERSPEKTIV:

Politikken udarbejdes i samarbejde med Ledelsessekretariatet i en arbejdsgruppe
Afventer procesplan fra arbejdsgruppe under Kommunikation og Udvikling